

Izhaja dvakrat na teden, in sicer v sredo in soboto ob 11. uri predpoldne ter stane z izrednim prilogami ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana: Vse leto . . . . . 13 K 20 h. ali gl. 6 60 pol leta . . . . . 6 „ 60 „ 3-30 četrť leta . . . . . 3 „ 40 „ 170 Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravištvo v Gosposki ulici št. 7. v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsaki dan od 8. ure zjutraj do 6. večer; ob nedeljah pa od 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine ne oziramo.

Ogledi in posilnice se računajo po petit-visti in tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

„Vse za oniko, svobodo in napredek!“ Dr. K. L.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravištvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v tiskarni.

Naročnino in oglase je plačati loco terica. Dopisi nam se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katero ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravištvu.

„PRIMOREC“

Izhaja neodvisno od „Soča“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolaki ulici in Jellersitz v Nuški ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

II. zlet slovenskega Sokolstva.

Dnevi 16., 17. in 18. t. m. so med najsvetlejšimi pojavi boljše bodočnosti na slovanskem jugu. — „Ljubljanski Sokol“ je slavil svojo 40-letnico, ki je postala ogromna, velepomembna manifestacija slovanske vzajemnosti in — sile, in — pravega umevanja one velike naloge, ki nas čaka v bodočnosti. Bela naša Ljubljana pa je doživela dneve, kakršnih se ni videla lepa prestolnica slovanska, doživela je velepomembno praznovanje pobratimstva med zastopniki vseh južnih in severnih Slovanov. Veščastni, ginljivi, znameniti prazniki slovanske ljubezni!

In Ljubljana se je tudi vredno pripravila za sprejem slovanskih gostov. „Sokol“ je častno izpolnil svojo veliko nalogo, — mestni zastop je bil vreden zastopnik prestolnice slovanskega naroda, napredno ljubljansko občinstvo pa je dokazalo, da zna ceniti velik kulturni narodni pomen teh slavnosti. Odlična Ljubljana, kipeča slovanska srca so priče, kako miše goste je sprejemalo prebivalstvo v svojo sredo.

Sprejemanje gostov.
Udeležba od strani uniformiranih Sokolov z vseh strani slovanskega sveta je bila naravnost presenetljiva. Preko 2000 uniformiranih Sokolov se je zbralo ta dan v beli Ljubljani. Že v petek zvečer so dospeli izmed Čehov dr. Scheiner, starosta pražga Sokola, dr. Novotny in dr. Vaníček. Sprejeti so bili po županu in po deputaciji ljubljanskega Sokola. Po noči ob 1/2 12. uri je dospelo 25 Sokolov iz Šibenika pod vodstvom župana Marko Stojic. Mnogi, ki jih je pričakovala, je burno pozdravila tako daleč dole goste ter jih je ob pevanju narodnih pesni in „živio“-klich spremljala v „Narodni dom“. V soboto ob 1/2 2 pop. so došli moravski, nižavstovski češki Sokoli in Hrvatje iz Karlovca. Pozdravil jih je dr. Viktor Murák v češkem in hrvaškem jeziku. Odgovorila sta mu I. Mauerhart in dr. Vinković. Okoli 3. ure pop. so prišli Sokoli iz Hrrije, Gorice in Pulja, med njimi miadi idrijski Sokolci, ki so vzbujali občo pozornost. Pozdravil jih je dr. Ravnihar. Vsakokrat je občinstvo burno pozdravljalo doslece ter jih spremlilo

v mesto, ki je bilo odličeno z mnogobrojnimi slovanskimi, mestnimi in — premnogimi črnočolnimi zastavami. Na Dunajski cesti pa je stal krasen slavolok, ki ga je postavil nadintenzir g. Duffé. Pozneje so dohajali Sokoli z Gorenjskega in Dolenjskega ter iz Štajerske, Hrvaške, Galicije, Beleggrada in Zafije in nekateri Čehi. Vse te je pozdravil dr. Vlad. Ravnihar, kateremu so odgovarjali zastopniki posameznih društev. Okoli 8. ure je prišel vlak iz Prage z okoli 800 Sokoli. Pričakoval je ta vlak ljubljanski Sokol korporativno ter nebroj občinstva. Pozdravila sta češke geste dr. Ivan Tavčar in Ivan Hribar, odzdravil pa jim je dr. Pippič. Okoli 9. ure so prišli še drugi Čehi, ki pa zaradi koncerta in komerza niso bili sprejeti po toliki množici, kakor drugi. Pozneje se so prišli tržaski in solkanski Sokoli. Prišli so tako zastopniki skoro vseh slovanskih narodov v Ljubljano, in navdušenje slovanskega ljubljanskega občinstva pri sprejemu je umevno, saj je bila to prava manifestacija slovanske misli.

Koncert „Glasbene Matice“.
V zgornji veliki dvorani „Narodnega doma“ je bil na čast slovanskim gostom slavnosten koncert „Glasbene Matice“, 150 pevk in pevcev pod strokovnjaskim vodstvom koncertnega vodje g. M. Hubada je dokazalo odličnim gostom vseh slovanskih narodov, kako visoko stopnjo je dosegla slovanska pesem v beli naši Ljubljani — kot umetnost. Da in umetniški užitek tega koncerta je bil tako popoln, tako dovršen, tako velikanski, tako čarljiv, da občinstvo ni moglo dati dovolj duska svoji oduševljeni zahvali toliko vodji kolikor mogočnemu zboru pevcev in krasnemu vencu pevk.

Ko je bil zbor „Glasbene Matice“ l. 1896. na Dunaju v zahvalo po potresu za izkazano pomoč, tedaj so bili vsi dunajski listi polni hvale in iznenadenja, da je došel „in die Stadt der Lieder“ iz tedaj pol porušene Ljubljane pevski zbor, pred katerim morajo i dunajski pevski krogi in glasbeni veščaki kloniti glava. S kolikim ponosom smo tedaj vsi Slovenci sledili na „Glasbeno Matice“, ki je proslavila slovansko ime pred širokim forom tujine, pokazavši celo razva-

jenim Dunajčanom, kako visoko je izletela pri nas umetna pesem.

Od tedaj je minulo 9 let. „Glasbena Matice“ je vstrajala pri delu za postavljenim smotrom, — in tudi njena zbora nista le ostala na doseženem vrhuncu, marveč — kakor je sijajno dokazal sobotni koncert — še napredovala. Z mirno dušo lahko rečem, da petje ta večer je še nadkrililo očarljiv uspeh l. 1896. na Dunaju. Nekaj popolnejšega si ne morem misliti! Slisal sem že znamenite zборе večjih mest nego je Ljubljana in veliko večjih narodov nego smo Slovenci, toda brez najmanjšega vplivanja narodnega čustvovanja moram zatrditi, da me ni tako očaralo se nobeno petje. Mojster Hubad nam je podal dokaz o najglobljem umevanju vseh lepote, ki jih je mogoče iztisniti iz nemih glask, in dokazal je, kako mojsterski obvladuje mogočni zbor izborno izsolanih pevk in pevcev, ki pa zopet dokazujejo, kako popolno razumejo svojega učitelja.

Ne bom navajal vseh točk obsežnega sporeda, kajti i z najbolj kritičnim usesom ni lahko dati odgovora, katere so zaslužile prednost. Dovršeno je bilo vse...! Omenim naj le, da na sporedu sta bila zastopana tudi dva mlajša skladatelja dr. Gojmir Krek in Anton Lajovic. To sta skladatelja, ki sta udarila na struno, ki zveni nekam vse drugače ter silno prijetno iznenadi poslušalca, da nehotе vsiklikne: eto, nekaj povsem novega...! Reči moram, da sta to zares dve svetli zvezdi, ki vstajati na našem glasbenem polju, Lajovic je bil zastopan z dvema skladbama „Bolest Kovac“ in „Napitnica“, ki ste izzvali viharno aklamacijo tudi na mladega skadatelja.

Po koncertu na vrtu.
Obsežni vrt „Narodnega doma“ je bil natlečen. Oj, tu je bilo življenje in vrvenje! Tu so se našli stari prijatelji in znanci slovanskih narodov ter osvežili pobratimstvo, sklenjeno največ na sokolskih zletih v Pragi. Tu so se našli slovenski rojaki od vseh koncev in krajev slovenske domovine. Poleg oficijalnega sporeda (godba in petje) so se oglašale vesele pesmi po vsem vrtu. Toda najglinjivejši trenotki so bili, ko je na tisoče grl na vrtu in zunaj njega gologlavo in stojé

pelo „Hej Slovani!“ in „Lepa naša domovina“.

Tam gori tik „N. d.“ pa je bilo omizje izbranih zastopnikov sokolstva sredi velike množice občinstva. Dr. Tavčar je pozdravil v oduševljenih nagovorih predstavitelje vseh slovanskih narodov in ti so zopet odgovarjali v ljubezni polnih napitnicah.

Pozno v noč je bilo na vrtu najživahnnejše življenje. To je bil prvi etake vrste sestanek slovanskega bratoljubja.

Slavnostni sprevod.

V nedeljo ob 11. uri predpoldne je bila vsa Ljubljana z nestetimi množicami rodoljubnih Slovanek in Slovencev, ki so prihitali iz vseh slovanskih krajin, ob ulicah, ob oknih in na balkonih, koder se je imel pomikati slavnostni sprevod. Ljubljansko narodno žensstvo se je posebno vrlo pripravilo na počast nestetim sokolskim četam, ki bodo korakale prvič v tako ogromnen številu po najlepših mestnih ulicah pred rotovž, kjer mestni zastop z županom na čelu sprejme sokolski pozdrav ter mu poda v zameno srčno pozdravljenje prestolnice naše razkosane Slovenije.

Sprevod je bil napovedan ob 11. predpoldne. Toda ob tem času so ljubljanski Sokoli šele telovadili — kar bi bilo pač moralo izostati! — in nestete množice so že postajale nestrpne. Tudi solnce je zelo hudo pritislo. Končno se je sprevod vendarle pričel pomikati po mestu, — in korak za korakom jih je spremljalo tako viharno pozdravljanje, kakršnega v Ljubljani se nismo doživeli. „Živio! živili! Na zdar!“ je kipeló često kakor en sam bobneč grom po ozračju. Z oken in balkonov doli pa je deževalo cvetje, povezane kitice, iz rjeznih rok ljubljanskega zares lepega spola, plapolali so beli robci, spremljani z oduševljenimi pozdravi!

Sprevod je otvorila sokolska konjica — 22 sokolov na čilih, ukusno odičenih konjih, na čelu jim br. dr. Kušar. Za konjico so korakali češki Sokoli, za njimi drugi slovanski gostje, Slovenci za njimi, in sklenil je ljubljanski Sokol.

V lepem redu, ob deževanju cvetja iz njeznih rok, so se postavili Sokoli pred

Islandski ribič.

Pierre Loti.

Roman. Iz francoščine prevel Fran Šturm.

(Dalje)

„Moj dragi, danes Ti ne piše Tvoja sestrična, ker jo je obiskala velika žalost. Njen oče je pred dvema dnevoma na naglo umrl. In kakor je videti, je zapravil preteklo zimo vse svoje premoženje z nesrečnimi spekulacijami v Parizu. Prodajo hišo in vso opravo. Tega ni pričakoval nihče v celem kraju. Vem, da to tudi Tebe, moj dragi, zelo užalosti, kakor je tudi mene. —

„Jan Gaos Te pristrčno pozdravlja; obnovil je zvezo s kapitanom Guermeur-jem, še vedno na „Majji“, in letos so odšli precej zgodaj na Island. Odjadrati so prvega dne tekočega meseca, zvečer pred veliko nezgodo, ki je zadela našo ubogo Marjetico, vedeli niso o vsem še ničesar.

„Toda lahko si misliš, dragi sinko, da je seda, končano, ne bomo jo mogli omožiti; zakaj ona bo morala sedaj delati, da si zasluži kruhek...“

„Obstal je, kakor da je treščilo vanj; te slabe novice so mu skvarile vse veselje do boja...“

Tretji del.

I.

... Krogla žvižga skozi zrak!... Silvester postoji in prisluškuje...

Brezkončna planjava, pokrita z nežnim, žametnim zelenjen zgodnje pomladi. Nebo je težko, sivo. Šest oboroženih mornarjev preiskuje blatno stezo, ki pelje med svežimi rižovimi polji...

... Zopet!... Zopet isti šum v mirnem zraku! — Oster, brenčoč glas, podoben zatoglemu »dzin«, ki tako dobro izraža majhno, zlobno, trdo stvarico, ki leti naglo po zraku in prinese lahko smrt onemu, ki jej pride na pot.

Prvikrat v življenju čuje Silvester to godbo. Sovražne kroglje, ki vam leté nasproti, imajo čisto drugačen glas od onih, ki jih sami izstrelite: strela skoro ni čuti, ker oslabi vsled velike daljave; tem bolje pa se razloči tisti tenek žvižg kovinske kroglje, ki vam prileti mimo ušesa...

... In zopet »dzin, dzin«! Sedaj padajo kroglje gosto kakor bi deževalo, čisto blizo mornarjev. Čuti je pri vsaki, kadar pade, lahek, kratek flask, in tam, kjer je izginila v namočenih, z rižem obsejanih tleh, tam se pokaže vselej majhen voden curek nad zemljo.

Mornarji se spogledujejo, kakor bi se igrala pred njimi smešna burka:

— Kitajci! (Anamiti, Tonkinci, Črnici, — za nje so vsi jednako Kitajci).

In kako izraziti vse zaničevanje, vse prezirljivo sovrašstvo in vso bojaželnost, ki je ležala v tem, kako so izgovarjali to besedo: »Kitajci«!

Dve ali tri kroglje še prižvižgajo, silneje nego prejšnje; videti je, kako odskakujejo od tal kakor kobilice v travi. Ves ta svinčen dež je trpel komaj

jedno minuto, in že je ponehal. Na veliki zeleni planjavi zavlada iznova molk, in nič se ne gane kroginkrog.

Vseh šest mornarjev stoji še na mestu, pokoncu, z napetimi očmi, da bi uganili, od kod je moglo to priti.

Gotovo od tam doli, od onega bambusovega grmovja, ki stoji kakor pernat otok sredi planjave, in tam zadaj je videti na pol zakrite špičaste strehe. Spustijo se v teku tja; njihove noge se vdirajo v namočena riževa polja ali pa zdrče tudi včasih po opolzlih tleh; Silvester teče prvi, ker ima daljše in gibčnejše noge.

Nobene kroglje več; rekel bi, da so sanjali...

In kakor so v vseh krajih sveta izvestne stvari vedno iste, vedno jenake, — sivo, oblačno nebo, sveža barva spomladi na zelenih travnikih, — tako bi bil mislil takrat, da so to francoske trate, po katerih teka vesela mladina z vse drugačnimi nameni nego smrti v naročje.

Toda kakor so prihajali bližje, se je kazala vedno bolj eksotična finesa bambusovega listja, te krive strehe v vasi so bile vedno bolj tuje, in rumeni ljudje so kazali izza svojih skrivališč potlačene obraze, spaçene od zlobnosti in strahu... Potem so se dvignili z glasnim krikom ter se postavili v dolgo, trepetajočo vrsto, ki je pa bila vendar odločna in nevarna.

— Kitajci! se mornarji iznova zaničljivo nasmehnejo.

Toda ta pot jih je vendar mnogo, preveč! In ko se jeden izmed mornarjev obrne, zapazi še drugih, ki

mestno hišo. Tu so jih čakali župan g. Ivan Hribar z mestnim zastopom.

Starosta „Ljubljanskega Sokola“ br. dr. Tavčar je zahvalil mestni zastop za tako dostojen sprejem Sokolstva, — br. dr. Scheiner, starosta „Pražskega Sokola“, je oduševljeno zahvalil v imenu došlih sokolskih čet s Češkega, Moravskega in Slezkega, na kar je govoril župan g. Ivan Hribar jeden onih izbranih, elegantnih, in oduševljenih pozdravov, kakor zna malokdo drugi razun njega.

Dr. Tavčar je v svojem govoru na župana in občinski svet izrekel ljubezen in udanost beli Ljubljani. Zgodovina slov. sokolstva je tesno spojena z mestom. Končno je pozdravil župana, ki je takorekoč vzrastel iz Sokolskih vrst. Župan je rekel, da je sprejela Ljubljana z veliko radostjo vest o vsesokolskem izletu. Sokolstvu gre tudi hvala na vapevanju mesta. Vemo pa, da se nima naš narod pravic, ki n' gredo. Ali priboriti si jih moramo. Krepko dian in bister um, ta atributa vsakega pravega Sokola, stavljam v slučaju potrebe vsak v službo domovine. Hvala vsem Sokolom na požlonstvu Ljubljani. Končal je s sokolskim pozdravom: Na zdar!

Vsakemu govorniku so sledile po važnejših mislih viharne ovacije, — a na koncu je zapelo nad 2000 Sokolov in na tsoče občinstva gologlavo in stojé: Hej Slovani! — Lepa naša domovina, — Kje dom je moj? — in Naprej z astava Slave!

Mili citatelj! Veruj mi, da premnog glas je le s težavo prodiral iz tresočih se prsij skozi grlo, katero je stiskalo globoko ganutje, premnogo oko je bilo mokro solza resnične slovanske duše, — a veliko jih je bilo, ki niso mogli solza niti zadrževati, da so vrele doli po licu! O, naj le vro take solze, priče čuteče slovanske duše, žive priče veličastnosti takih svetih trenutkov, ki ostanejo nepozabno vtisnjeni v najbolj skritih globocinah tega velikega slovanskega srca! — Kdor je doživel trenutke, ko so združeni odposlanci vseh južnih, in severnih Slovanov v bratskem objemu ali kakor iz enega grla prisegali: „Grom in peko! — — prazne vase proti nam so steke!“ — on nikdar ne pozabi te slavnostne zaprisege ter bo v bodoče toliko zvestejši in vrednejši sin domovini!

V lepem redu so odkorakali Sokoli dalje po določenih ulicah in zopet na telovadišče, kjer so se razšli.

Banket.

Slavnostnemu sprevedu je sledil banket, kateri je priredil ljubljanski župan Hribar v veliki dvorani „Nar. doma“. Povabljeni so bili občinski svetovalci, člani poljske, srbske in bulgarske deputacije in drugi zastopniki raznih društev. 300 gostov je bilo. Župan je nagovoril goste v slovenskem, češkem, ruskem, poljskem, bulgarskem in hrvatskem jeziku. Vznesene so bile njegove besede, spre-

jete z nepopisnim navdušenjem. Govoril je dr. Tavčar, dr. Triller napil slovenskemu ženstvu, dr. Majaron sokolski ideji, Čeh Pragr, dr. Magdič, v imenu bolgarskih Sokolov prof. Jontev, v imenu poljskih Jekiewicz, v imenu srb. telov. društva „Dušan Silni“ v Belemgradu dr. Petkovič. Dalje je govoril starosta murskega Sokola dr. Chloupek. Med banketom je svirala društvena godba.

Javna telovadba.

Ob 5. uri popoldne se je zbrala na telovadišču ogromna množica občinstva. Na vspredu je bilo: 1. nastop, 2. proste vaje, 3. vaje vrst slovenskega Sokolstva na orodju, 4. vaje slovenskega naraščaja, 5. proste vaje izbranih slovenskih Sokolov, 6. vaje slovenskih telovadk, 7. vaje gostov. Ocen o nastopu telovadcev prinesemo pozneje. Za danes omenimo le, da so posamezni nastopi napravili mogočen vtis na občinstvo, ki je z aklamiranjem in burnim ploskanjem spremljalo vsako točko posebej. Posebno impozanten je bil nastop 782 Sokolov pri prostih vajah. Bilo je to „belo morje“, kakor je neki češki list ob času vseslovanskega sokolskega izleta v Pragi nazval dolge vrste belih rok in srajc pri nastopu Sokolov pri prostih vajah, da-si v manjšem stilu. Vodil je proste vaje dr. Murnik. Izvajale so se točno, in ocarujoče je bilo videti premikanje teh dolgih vrst po taktu godbe. Presenetil nas je nastop sokolskega naraščaja v vajah s palicami in na orodju. Vse te vaje so se izvajale jako dobro, ter so posebno skupine s palicami izzvale burno pohvalo od občinstva. Mlade Sokolice so nastopile s kiji in na orodju. Razume se, da je ta nastop se posebej zanimal občinstvo. Sokolice so svojo nalogo rešile jako dobro in so žele burno pohvalo. Le želeli je, da se sokolska ideja razširi med slovensko ženstvo tudi po drugih slovenskih krajih, kajti ako pojde narodno ženstvo naprej z dobrim vzgledom, zanese isto gotovo več navdušenja v slovensko Sokolstvo, kakoršna vlada za isto med nami dandanes. Tu pa nam prihaja v spomin krški skof dr. Mahnič, ki je v času, ko se je tu v Gorici „zanimal“ za žensko vprašanje, spustil v svet članek v „Primorskem listu“, v katerem govori o Sokolicah in sramežljivosti, češ, da sokolice telovadijo v — krikih. Ne pristavljamo nič, ampak beležimo to le zaradi tega, da ne izgine iz zgodovine ta vedomih članek današnjega skofa. Po končanih prostih vajah so po krasnih in navdušenih nagovorih dr. Sobotka iz Prage, Hanuš iz Zagreba in Sakser iz Novega Yorka izročili „Ljubljanskemu Sokolu“ dragocene darove, za katere se je v imenu „Ljubljanskega Sokola“ v ginljivih besedah zahvalil dr. Tavčar. Javna telovadba je skoncala okoli 8. ure zvečer. Nato pa je drvila neštevilna množica občinstva k ljudski veselici.

Nekaj divnega je bil pogled na čarobno razsvetljeni prostrani prostor, kjer se je vršila ljudska veselica. 19 paviljonov je bilo

postavljenih na tem prostoru, v katerih je bilo za občinstvo vsestranski poskrbljeno z najraznovrstnejšimi pijacami, jedili, smodkami, razglednicami, sladčicami itd. itd. Točilo se je Auerjevo pivo, katero so prodajale dražestne Sokolice v sokolski uniformi, pivo „Delniške družbe združenih pivovaren Zalec in Laški trg“, pivo tvrčke Kosler in plzensko pivo, katerega je daroval meščanski pivovar v Plzni večjo množino. V več paviljonih se je točilo vino, med njimi tudi iz deželne preizkusevalne kleti in vino tvrčke I. C. Juvančič. En paviljon je nosil napis „Srečolov“, v katerem so se prodajale srečke. Dobitki so bili izbrani. V enem paviljonu se je nahajala filijalka ljubljanske poste, ki je imela obilo posla z najraznovrstnejšimi razglednicami, ki so se prodajale v več paviljonih. Vsporedno z razglednicami se je prodajal tudi narodni kolek v prid „Družbi Sv. Cirila in Metoda“. Preskrbljeno je bilo tudi s kavarno in šampanjcem. Narodne dame v najrazličnih krasnih in okusnih kostumih so stregle po teh paviljonih ter vabile s svojo krasoto občinstvo, da je iste kar najštevilneje posečalo. Tako raznovrstno in okusno so bili prirejeni paviljoni, tako raznovrstno in okusno so bile opremljene narodne dame v teh paviljonih, da je bil vsakdo očaran po vsem, kar je tu videl. Občudovanja je vredno poštvovalno delo ljubljanskih narodnih dam, ki so pripomogle vsesokolski slavnosti do tako izredno lepega zaključka in občinstvu do tako izrednega vzitka. Bilo pa je pri tej ljudski veselici poskrbljeno tudi v prav obilni meri s petjem in godbo, kakor tudi s plesom. Izmed pevskih društev so sodelovale „Ljubljana“, „Slavec“, „Merkur“ in pevski zbor iz St. Vida. Posebno ta zadnji zbor, ki je pel pod vodstvom nadučitelja g. Žirovnika več narodnih pesmi iz zbirke istega, je vzbudil mnogo pozornosti. S tamburaskimi točkami so nastopili „Kolo“, „Kranj“ in „Zvonček“. Z godbenimi točkami pa sta nastopili „društvena godba“ pod vodstvom g. Poula in „Mestna godba“ iz Novega mesta pod vodstvom g. Emeršiča. G. Ferdinand Makuc iz Gorice je užgal nekaj krasnih umetelnih ognjev, ki mu delajo kot pirotehniku vso čast. Kakor že mnogokrat v Gorici, vzbujal je tudi tu vse občudovanje, ter ga delo samo najtopleje priporoča slovenskemu občinstvu. Bilo je se mnogo mnogo pri tej ljudski veselici, kar nas je naravnost presenetilo. Bilo je vse prirejeno tako, da si najhujši optimist ni mogel predstavljati kaj lepšega. Toda, ako bi hoteli opisati vse, prav vse, nedostajalo bi nam izrazov in nedostajalo bi nam prostora.

Bodi tu izrečena zahvala ljubljanskim narodnim damam in ljubljanskim Slovincem sploh, da so na tako lep način pogostili svoje slovenske in slovanske brate. Odnegli smo iz Ljubljane vtis, ki nam ostane vedno v spominu. Ljubljana je pokazala ob tej priliki svoje slovensko lice, in upajmo, da se po tej slavnosti Ljubljana okrepi kot središče Slovenije, da v njej zavladava popoln slovan-

ski duh, da se bode ista zamogla po svojem Slovanstvu meriti z drugimi slovanskimi sestrami. Proč z vsem, kar je temu napotu! Vsesokolska slavnost je gotovo tudi pri bivalcih bele Ljubljane zapustila neizbrisen vtis, da se isti okrepe v svojem slovanskem misljenju, in da bodo oni, ki bivajo v središču Slovenije, prednjačili ostalim Slovincem v narodnem ponosu in samozavesti, da bodo ostali Slovenci, ki se ob mejah boré proti nestevilnim narodnim sovražnikom, črpali novih življenskih moči v tem boju iz središča Slovenije, ki z njimi vred čuva nad bodočnostjo Slovenije, ponosno na to, da načeluje narodu sicer malemu, a žilavemu in vstrajnemu.

Domace in razne novice.

Premeščen je sodni pristav Fran Marvar iz Podgrada v P... .

Na praškem konservatoriju je skoučal letos svoje studije z izvršnim uspehom g. Zmagoslav Šonc iz Tomaja na Krasu.

Premeščen je okrajni komisar E. grof Dandini iz Gradišča v Sezauo. Kakor vemo, Dandini ne zna slovensko. Kaj bo delal v Sezani?

Suplent dr. Rudolf Durst. — Gotovo je dijake v začetku minolega solskega leta presenetila vest, ko so izvedeli, da je sel g. prof. Krainz v pokoj. Ta mož je bil dober, poln humorja in gotovo se bo spominjal vsak dijak veselih uric, ki jih je užil pri njem. Na njegovo mesto je prišel dr. Rudolf Durst. Ko je prišel ta nemški suplentek na tukajšnji gimnazij, je bržčas mislil, da je prišel v kak gimnazij na Pruskem. V šestem razredu je učil nekaj ur zgodovine. Za stari in srednji vek je imel popolnoma drugačno izdajo zgodovine kakor dijaki. Predaval je po svoji knjigi in izpraševal tudi. Potem je popolnoma umevno, da so se dijaki pritoževali pri gosp. ravnatelju. G. ravnatelj mu je rekel, naj predava po predpisani izdaji. Toda izpraševal je nadalje po svoje in predaval tako!! — V šestem razredu se ne sme počevati geografijo. Ali g. Durst se je pečal z njo cel mesec!! In pri tem ni bilo niti ene ure zgodovine! Dijaki niso imeli knjig, ker ni nobene predpisa za šesti razred: in tako se je zgodilo, da so dobavali „kljuko“ za „kljuko“. Ob sklepu prvega polletja so se pritožili pri g. ravnatelju in Durst je moral opustiti geografijo. Toda dobljene „kljuke“ so ostale!

Ko je nehal predavati geografijo, je začel s politiko. Pravil je, da imajo Nemci „rajhu“ več časnikov kakor vsi Slovani skupaj, da Nemci ne potrebujejo tuje literature ker imajo svojega Goetheja in Schillerja. Pravil je dalje, da Slovani niso tako kulturni narod kakor Nemci, da ne znajo ne pisati ne brati, posebno pa na Primorskem. Nemce pa je proslavljal v deveta nebesa. Ko je nekoč nekoga izpraševal — ime tudi lahko

so prihajali od zadaj kakor da izvirajo iz trave...

... Lep je bil v tem trenutku naš mladi Silvester, zelo lep; njegova stara babica bi bila ponosna, da ga je videla tako bojevitega!

V nekoliko dneh se je bil ves predrugačil: bil je ogorel, glas se mu je izpremenil, in sedaj je bil tu kakor v svojem elementu. V trenutku skrajne neodločnosti, ko so žvižgale kroglice okoli njihovih ušes, bi so bili začeli mornarji skoro umikati; in to bi bilo njihova gotova smrt; toda Silvester je silil v jedno mer naprej; zgrabil je puško za cev ter bil s kopitom na levo in desno, da so cepali Kinezi kakor snopje. In njemu gre hvala, da se je položaj izpremenil: tisti strah, tista blazna, plašna neodločnost, ki je tako odločilna v teh malih, nepravilnih praskah, se je polastila sedaj Kitajcev; začeli so se oni umikati.

... Sedaj je bilo končano, ležali so. In mornarji so nabasali svoje dobre puške ter streljali za bežičimi; rdeče mlake krvi so ležale po travi, prestreljena trupla so se kopičila, iz razbitih črepinj so tekli možgani v strugo.

Bežali so sključeni, plazeč se po tleh kakor leopardi. In Silvester je hitel za njimi, dasi je bil že dvakrat ranjen, s sulico v bedro in poleg tega globoko rano na rami; toda čutil je samo bojaželjnost, tisto opojno, nepremišljeno strast, ki jo rodi krepka kri, ki da navadnim ljudem ponosen pogum, tisti pogum, ki je rodil starodavne junake.

Jeden izmed bežičih se je obrnil ter pomeril v zadnjem, obupnem strahu. Silvester se je ustavil z zaničljivim, ponosnim nasmehom. Pustil ga je, da je izprožil, potem pa se je umaknil na levo, videč, kam je namerjena cev. Toda v trenutku, ko je Kitajec izprožil, se je slučajno nagnila tudi cev v isto stran.

Tedaj je začutil Silvester, kako ga je zbodlo v prsih. Razumel je takoj, kaj to pomeni, in še predno je občutil kako bolečino, se obrnil proti tovarišem, ki so prihajali zadaj, da bi jim zaklical, kakor se ar vojak, tiste navadne besede: „Zdi se mi, da imam dovolj!“ Bil je zasopljn, ker je tekel za boguni, in dihal je na vsa pljuča; sedaj pa je začutil, kako mu prihaja sapa tudi skozi luknjo na desni strani s tistim strašnim piskanjem, ki ga je čuti pri počenem mehu. Hhratu mu je zalila kri usta, na strani je začutil ostro bolečino, ki je postala v nekaj trenutkih strahovita, neizrecna.

Obrnil se je parkrat krog svoje osi, ves v omotici ter skušal ujeti sapo; toda kri, ki ga je v trenutku vsega zalila, ga je dušila; — zvrnil se je s težkim padcem v blato.

II.

Kakih štirinajst dni pozneje, ko se je začelo nebo že vedno bolj temniti za bližnje deževje, ko je bila vročina nad tem rumenim Tonkinom vedno težja, neznosnejša, so prinesli Silvestra v Hanoi ter ga poslali v Ha-Long na krov bolniške ladje, ki se je vračala v Francijo.

Prenašali so ga bili dolgo na nosilnicah po raznih ambulancah. Storili so, kar se je dalo storiti; toda v teh slabih razmerah so se mu napolnile prsi skozi rano z vodo, in zraku je uhajal še vedno grgraje skozi luknjo, ki se ni hotela zaceliti.

Podelili so mu svetinjo v znak hrabrosti, in za trenutek ga je navdalo veselje.

Toda nič več ni bil tisti vojak odločne hoje in krepkega, donečega glasu, kakor poprej. Ne, vse to je izginilo tekom dolge bolezn, razdirajoče mrzlice. Težilo ga je domotožje, postal je zopet otrok; skoro

ni več govoril, odgovarjal je s tihim, ugaslim glasom. Čutil se je tako bolnega in tako daleč, tako daleč; koliko brezkončnih dni bo še treba, predno bo v domovini! — Bo li živel še tako dolgo s svojimi slabimi, pojemajočimi močmi?... Zavest te strašne daljave ga je neprestano mučila; težila ga je, kadar se je vzbudil, ko se mu je po urah težkega spanja vrnila grenka zavest njegovih ran, mrzlična vročina in hropenje njegovih prestreljenih prsij. Zato je tudi prosil, naj ga prenešajo na ladjo, pa naj se zgodi, kar se hoče.

Ker je bilo njegovo truplo težko, so mu prizaževali nosači nehote krute bolečine in sunke.

Na krovu ladje, ki se je pripravljala na odhod, so ga položili v majhno železno posteljo, kakoršne so po bolnišnicah, in začela se je iznova dolga prekmorska pot v nasprotni smeri. Toda sedaj ni živel več kakor ptica, visoko na jamboru, temveč spodaj, v težkem vzduhu, sredi bede, med izhlapevanjem ran in zdravil.

Veselje, da je bil na potu, mu je v prvih dneh nekoliko zboljšalo stanje. Lahko je sedel na postelji podprt z blazinami, od časa do časa je poprosil, na mu dajo njegov kovček. To je bil mornarski kovček iz belega lesa, kupljen v Paimpolu, in vanj je deval svoje dragocenosti; tu so bila pisma od babice Ivone, Janova in Marjetična pisma, potem zvezek, v kateri je pisal mornarske popevke, kakor jih je bil slišal, in pa knjiga Konfucija, pisana v kitajščini; dobil jo je bil pri nekem plenu, in na zadnji, nepopisani strani, je zapisaval v obliki navnega dnevnika svoje dogodke.

Toda bolezen se mu ni zboljšala, in že prvi teden so zdravniki izrekli, da je smrt neizogibna.

povemo — mu je rekel (prostitute ta izraz!) da zasluži, da se mu dene svinjska medalja na prsah! Pravi izraz nemških „kulturträgerjev“! S predavanjem geografije je zamudil predavanje zgodovine. Novi vek je začel poučevati v začetku junija, ko so bile že „Hitzferien“. Nalagal je dijakom po dvanajst strani na dan, od danes do jutri. Na zadnje si je moral še eno uro. izposoditi, da je končal novi vek! — S temi možem smo se že bavili, ko je žalil nekoč Slovence. Kakor se vidi, pač trpijo dijaki pod njim. Ker temu možu tudi sploh ni po volji Gorica, in toži, da je v Gorici „Regenpest“, v Alpah pa vedno lepo, bi bilo najbolje, da zapusti Gorico, pa se preseli v Alpe, makari na Tirološko!

Včeraj je umrl v Gorici v Zidovski ulici v svoji hiši g. Ivan Wagner, ki je bil svoj čas inženir v ameriških združenih državah. V Gorici se je nastanil pred kakimi desetimi leti. Posedstvo je imel v Dornbergu in menda tudi na Gradiscu nad Renčami. Pokojni Wagner je bil ljubezniv mož in Slovincem jako prijazen, dasi Nemeč. Dživel je 76 let. Naj počiva v miru v zemlji slovenski!

Umrl je v Gorici srebrar in zlatar Teodor Slabanja.

Zrelostne izpite na realki sta prestala, kakor smo poročali, dva Slovence, Kenda Josip in Sila Emil. Navedli pa smo napačna rojstna kraja. To danes popravljamo: Kenda Josip je iz Trente, Sila Emil pa iz Trsta.

Na realki je bilo koncem solskega leta 1903/04 javnih učencev 387, Slovencev 128, Lahov 200, Nemcev 57, Hrvat 1, Čeh 1. Odličnjakov je 14, prvi red jih je dobilo 254, drugi 64, tretji 11, 39 ponavljalni izpit iz jednega predmeta, 5 je ostalo neizprašanih. Po veroizpovedanju jih je bilo 369 rim. kat. vere, 9 židov, 7 evangeljcev, 1 pravoslavni in 1 brez konfesije. Šolnine se je plačalo 14765 K.

Odličnjakov je, kakor rečeno, le 14. V zgornjih razredih en sam, in sicer v petem razredu.

Nezadovoljnost z realko pod sedanjim vodstvom je splošna, toliko na slovenski, kolikor na laski strani. V laski javnosti smo čitali hude obsodbe sedanjih razmer na realki, istotako se je oglasila za „Sočo“ celo — „Gorica“ proti nespametnemu učnemu sistemu.

Ali je res nemogoče, da bi se strmoglavilo sedanjega ravnatelja, ki zavaja zavod na čudna pota? Mislimo, da ne, ako bi se našel zadosten odpor proti njemu pri poslancih cele dežele!

Duhovne vaje za ravnatelja na realki. — Pravega klerikalca se je pokazal realni ravnatelj Gassner z uvedbo „verskih vaj“, o katerih se nahaja tudi točno sestavljeno poročilo v solskem izveščju. Verskih vaj pa je menda bolj potreben ravnatelj sam

nego učenci. Za verske vaje bi mu nasvetovali sedaj:

1. Jako primeren tema za pridigo, namreč za gosp. ravnatelja, bi bil: O bljuba dela dolg. Mož je obljubil ob nastopu ravnateljske službe, da se priuči slovenščine, ali tega do danes še ni storil. Res da brblja nekoliko laski, in to misli, da mu že zadoštuje za ravnatelja na goriski realki. Na slovenščino je pozabil popolnoma. Obljuba dela dolg! Kadar pride spet pater Ludwig pridigat v Gorico, bi bilo prav, da ga pouči v taki pridigi, da stori svojo dolžnost. Ni vrag, da bi padle patrove besede na nerodovitna tla!!

2. Spostuj postav! Ena duhovna vaja bi se smela pečati s to zapovedjo. Potem bi morda ravnatelj ne privojujeval več prostu Faiduttiju in jezuitu imeti z mladino iz srednjih sol tajne konference, ko so take po določbah, veljavnih tudi za realko, strogo prepovedane! Kdo pa naj spostuje zakonske določbe, če ne tako visoko postavljeni možje, kakor so ravnatelji srednjih sol?

3. Na strani 45. v solskem izveščju stoji jasno pisana zahteva iz nemščine pri vsprejemnem izpitu. Tam ni nikjer rečeno, da se ima zahtevati od priglasenih učencev povedanje z lastnimi besedami nemških stavkov. Ali navzlic temu se je zahtevalo slednje neopravičeno od učencev, kar je imelo za posledico, da jih je padlo nerazmerno visoko ste. Kaj se tako postopa z mladino? Kaj je opravičeno, da se proti njej gre preko veljavnih določeb, samo da se jim onemogoči vstop v srednjo solo? Kaj tako je krščansko delo? „Pustite male k meni priti“ je učil Kristus, pobožni ravnatelj realki pa jih podi od-sebe z nedovoljenim sredstvom.

Toliko v naglici za danes. Pa so se druge potrebe za ravnateljeve duhovne vaje. Se že se vidimo.

Nemška nesramnost. — Pišejo nam: O priliki vsesokolske slavnosti v Ljubljani v noči od sobote na nedeljo je na Dunajski cesti predsednik kranjske „Carniole“, nemškega akademicega društva, Waldherr Rizzi, ob prihodu Sokolov istim klical „pcreat“. Pomislil pa ni, da je v Ljubljani ter je bil za svoje kulturne izbruhe poplačan s krepkimi sokolskimi pestmi. Možu je skora čestitati, ker je odnesel najgloblje vtise in najbolj pekoče spomine z vsesokolske slavnosti!

Krajeplana imena. — Na obnem zboru „Prosvete“, o katerem prinašamo danes poročilo, je g. prof. Lončar omenil, da je izlata „Slovenska Matica“ poziv, naj se nabirajo med ljudstvom krajeplana imena ter se ista vposiljajo g. prof. Pleteršniku ali pa g. dr. Zmavcu, ker je velike važnosti, da se krajeplana imena izvedo iz ust ljudstva samega, ter so ista velike jezikovne in zgodovinske vrednosti. G. dr. Lončar je pripomnil, da dijavto v tem oziru lahko mnogo stori ter je pozval člane „Prosvete“, da razširijo svoje delovanje tudi

na to polje. Predsednik društva g. Adolf Ribnikar je ta nasvet sprejel s hvaležnostjo na znanje ter je obljubil, da se bode društvo vsekakor pečalo tudi s to nalogo. Želeti bi bilo, da se tudi akademiki izven Kranjske oprimejo tega dela.

Zrelostni izpit na gimnaziju v Trstu so napravili ti-le Slovenci in Hrvatje: Debenjak Ivan iz Materije, Ferluga Karol iz Optine (z odliko), Furlan Alojzij iz Trsta (z odliko), Glavič Miroslav iz Pazina, Goljevsek Josip iz Sezane (z odliko), Lukša Rihard s Proseka, Marušič Gustav iz Trsta, Mogorovič Bogdan iz Pazina, Skapin Guido iz Trsta, Valentič Karol iz Dekani.

Na mestni nižji realki v Idriji je bilo koncem solskega leta 117 učencev, in sicer vsi javni. S Primorskega jih je bilo 17, med njimi 2 odličnjaka: Strel Bogomir iz Ollice v prvem razredu, v drugem pa Sijeko Makso iz Vel. Žabelj.

Učenci, ki hočejo vstopiti v prvi razred, se imajo zglasiti 13. sept., za pripravljalni razred 15. sept. Šolsko leto začne 16. sept.

Islet na Čaven tržaške podružnice „Slov. plan. društva“ se je obnesel vrlo dobro, kakor čitamo v „Ed“.

Ob tej priliki omenjamo, da imajo nekatera društva navado oznanjati potom listov svoje veselice, izlete, itd. ali o izidu pa trdovratno molčijo. Če se naznanja, kar je prej treba, naj se sporoči tudi izid, zlasti n. pr. če je rec važna, kakor turistiško gibanje med nami, ki je pač naravnost velikega pomena. Toliko v ravnanje za prihodnjic!

Deklica zgorela. — V St. Andrežu prebiva družina Tomšičeva. Oče je delavec v tovarni. Te dni je šla mati z doma v Gorico. Menda je ukazala zakuriti sterciji 10-letni hčerki. Ker ni hotelo goreti, je šla po petrolej ter si z njim pomagala. Tako početje je strašno nevarno, in res se je zgodila nesreča. Mlajša 6-letna hčerka Francika je bila poleg pri ognju, kar je svignil plamen po njej, deklica je gorela. Vsled opekljn je včeraj v jutro umrla.

Pevsko in bralno društvo „Zarja“ v Koprivi na Krasu vabi na prvo veselico s plesom, katero priredi v ne... dne 24. julija 1904. na dvoriščju gosp. Jona Lavrentiča (Redon). Začetek veselice ob 3 $\frac{1}{2}$ uri podoludne. Pri veselici in k plesu svira godba iz Nabražine pod vodstvom gosp. F. Majcena.

Ob roko pride neki Dominik Zgubin iz dolenske občine v meji. Pred kratkim si je pretisnil na roki neki mozol ter se potem ni brigal več za rano. Sedaj pa je nevarno obolet ter se končno zatekel po zdravniško moč. Ali zdravnik ga je poslal v Gorico v bolnišnico, kjer mu odrežejo roko.

Dečka preobrnilo mlinsko kolo. — 7-letni deček Fr. Bratkovič se je igral z drugimi dečki ob Vipavi v Renčah, in sicer blizu Tribušovega mlina. Otroci so skakali sem-nitje; pri tem je padel omenjeni deček v vodo, ki ga je odnesla ter zanesla na mlinsko kolo, ki ga je preobrnilo. Dečki so hiteli med tem v mlin, da so vstavili kolo, in eden mlinarjev je skočil v vodo ter potegnil dečka iz vode, nezavestnega in krvavečega. Pripehljali so ga v Gorico v bolnišnico. Zlomljeno ima jedno nogo in roko, pa poskodovan je tudi v notranjem. Bajje okreva.

Laško netje v St. Andrežu. — Poročajo nam iz St. Andreža, da se čuje tam še vedno preveč laskega petja; posebno „pri Karlotu“ kričijo po lasko, da je skandal. Sliši se pa celo otroke peti laske pesmi. Kdaj bo konec takemu skandaloznemu početju?

Ker je jedel nezrelo sadje, je obolet 11 letni deček Jos. Gorjan iz Podgore prav nevarno, in sicer ga je vilo po trebuhu, da je trpel velike bolečine. Vsled tega so ga prepeljali v tukajšnjo bolnišnico, da ga ozdravijo.

Kmalu bi bil utonil v Soči 10 letni deček H. Vizintin iz Podgore. Anton Komavli iz Podgore je videl med Stračicami in Podgoro, kako ga je voda nesla, skočil vanjo ter resil dečka, ki je bil blizu na tem, da umrje. Deček je bil zašel predaleč v globoko vodo pa ga je odnesla. Pazite se pri kopanju!

V cirkušu, ki je sedaj v Gorici, ope-tovano pikajo Slovence. Kako neumestno igro so igrali z „Rusom“, smo že povedali. Nedavno temu pa so storili še nekaj drugega. Oslu so klicali v raznih jezikih, naj se obrne, ali ni se obrnil, dokler ni zakrčal nad njim po slovensko: Obrni se! Navzoči Slovenci, ki so to slišali, so se zgražali, in sicer povsem opravičeno. — Kaj policijski uradnik, ki pohaja predstave, ne sliši tega? Ali pa smatra policija to za dopustno?!

Slabo je prihajalo — tako je pravil — nekemu znanemu c. kr. redarju na kolodvoru, ko je videl odhajati iz Gorice Sokole in zopet prihajati. Rdeče srajce so imele pač čuden vpliv na njegov policijski želodec. — Kaj, ko bi ga poučili na policiji, kdaj mu ima prihajati slabo in kdaj ne!!

Obesil se je v Gradiscu ob Soči mešetar Ant. Del Mestri. Udan je bil pijaci in pri sodnji je imel večkrat „opraviti“. Te dni so ga... zopet na sodnijo, ali da uide novi razni, je rekel, da se obesi ter je to tudi storil.

Mleko prevrnil. — Po Raštelu je peljal neki Štef. Širok voz za skropljenje ceste ter pri tem zadal ob voziček z mlekarso posodo. Voziček se je prevrnil in mleka se je zlilo po tleh 18 litrov.

Mleko je bilo last prodajalca Franca Spesota iz Vilanove pri Fari. Škode je imel 4 K.

Okraden. — Neki H. Moretti iz Italije, ki stanuje v ulici Franconia, je zaznamil na policiji, da mu je bilo ukradenih 20 laskih lir, katere je imel spravljene v svoji sobi. Sumi se nekega mladeniča.

Jugu Ferd., ki je hotel v petek narediti konec svojemu življenju, se obrača v

... Sedaj so bili v bližini ekvatorja, sredi vihar-nih pokrajin in neznosne vročine. Ladja je plula dalje in stresala bolnike in ranjence na posteljah; plula je hitro po tem nemirnem morju, razburkanem kakor od monsuma.

Odkar so bili odšli iz Ha-Longa, je že marsikateri umrl: vrgli so jih v morje ob tej veliki francoski cesti; mnogo majhnih postelj se je bilo že rešilo svojih ubogih gostov.

Tega dne je bilo zelo zelo temno v tej potujoči bolnišnici: visoko so se vspenjali valovi, in treba je bilo zapreti železne zaklopnice pri vratih, da je bil vzduh še neznošnejši.

Silvestru je bilo hujše; šlo je proti koncu z njim. Ležal je vedno na prestreljeni strani ter si tiščal rano z obema rokama, z vso močjo, kar mu je je še ostalo, da bi ustavil to tekočino, ki mu je vedno sluzeila iz desne polovice pljuč. Skušal je dihati samo z drugo polovico, pa tudi ta se je bila polagoma otrovala, in začel se je smrtni boj.

Razne podobe iz domovine so mu vstavale v umirajočih možganih; v vroči temi so se sklanjali nad njim ljubljani, včasih tudi ostudni obrazi; živel je v večnih sanjah, v večnih halucinacijah, ki so ga vodile zdaj v Bretanijo, zdaj na Island.

Zjutraj je bil dal poklicati duhovnika; bil je to starček, vaje gledati, kako umirajo mornarji, in zelo je bil iznenaden, ko je zapazil v tem moškem, krepkem telesu nedotaknjeno dušo malega otroka.

Hotel je zraka, zraka; pa ga ni bilo nikjer; vernice ga niso mogle več dati; strežaj ga je sicer ves čas pihal s pahljačo, poslikano s kitajskimi cvetlicami, toda s tem mu je dovajal samo nezdravih, zoprnih plinov, ki so bili že stokrat vzdihani in zopet zdihani; prsi jih niso hotele več sprejemati.

Včasih se ga je lotil obupen srd, da bi se dvignil s te postelje, kjer je tako dobro čutil, da se mu bliža smrt; da bi šel gor na čist zrak ter poskusil na novo oživetiti... Oh, kako so bili srečni oni, ki so plezali po vrveh in živeli visoko na jamborih!... Toda pri vsem velikem naporu, da bi vstal, ni prišel dalje, nego da je malo dvignil glavo in oslabei vrat, — podobno tisaim slabotnim, nepopolnim gibanjem, ki jih izvršujemo v sanjah. Ne, nič več ni mogel; zgrudil se je nazaj na svojo neredno, razkopano posteljo, kamor ga je že prikovala smrt; in vselej po takih napornih poskusih je izgubil za trenutek vso zavest.

Da bi mu ugodili, so končno odprli jedna vratca, dasi je bilo to nevarno, ker se morje še vedno ni dovolj umirilo. Bilo je zvečer, proti šesti uri. Ko je bil dvignjen železni zaklop, se je razlila po bolnišnici samo luč, samo bleščéča, rdeča luč. Zahajajoče solnce je prodrlo črne oblake in sijalo na temnem obzorju z vso svojo čudovito svetlobo; njegova slepeča luč se je razlila trepetaje po zibajoči se ladji, kakor bi zavihljal kdo bakljo nad njo.

Toda zrak, zrak ni prišel noter; tisto malo, kar ga je bilo zunaj, je bil preslab, da bi prepočil mrzlične sopare. Vsepovsod po tem brezkončnem ekvatorijalnem morju ni bilo drugega nego težka, vroča vlažnost, ki se ni dala dihati. Nikjer malo zraka, niti za umirajoče, katerim so zastajala pljuča.

... Zadnja vizija ga je zelo vznemirjala: njegova stara babica, ki je hitela po poti z izrazom bolestne bojazni; dež je lil nanjo iz nizkih, mrtvaških oblakov; šla je v Paimpol, kamor so jo klicali k mornarični upravi, da jej sporoče njegovo smrt.

Sedaj se je boril s smrtjo: hropel je. V kotih njegovih ust je stala voda in kri, ki mu je silila curkoma iz prsij, in nič ni pomagalo, da so jo hiteli bri-

sati. In veličastno solnce ga je še vedno obsevalo; ob zatonu je bilo videti, kakor da gori cel svet, oblaki so bili kakor polni krvi, skozi odprta vrata je prihajal širok trak rdečega ognja tja do Silvestrove postelje, čegar glavo je obdal s svetniškim sijajem.

... V tem trenutku so videli to solnce tudi v Bretaniji, kjer je sedaj zvonilo poldne. Bilo je to pač isto solnce, isti trenutek njegove brezkončne poti; toda tu je imelo vse drugačno barvo: stalo je više na modrem nebu in obsevalo z dobrotno, srebrno lučjo babico Ivono, ki je sedela na pragu in sivala.

Tudi na Islandu, kjer je bilo tedaj jutro, je sijalo v tej... minuti. Čisto je bilo že obledelo, in rekel bi bil, da je prišlo tu sem samo primorano po svoji krivi poti. Žalostno je sijalo po fjordu, kjer je stala »Marija«, in nebo krog njega je kazalo danes čisto čudovito severno jasnost, ki spominja na zamrle planete, kateri nimajo več atmosfere. Z ledeno hladnostjo je obsevalo posameznosti tega skalnega kaosa, ki se imenuje Island: z »Marije« je bil videti cel otok kakor pritrjen na jedno mesto, kjer je ostal pokoncu. Tudi Jana je obsevala ta nenadna luč, ali ribaril je kakor po navadi v tej čudoviti mesečini.

... V trenutku, ko je ugasnil žarek rdečega ognja, ki je prihajal skozi odprta vrata, ko je tropično solnce hipoma izginilo v zlatih vodah, tedaj so ugasnile tudi oči umirajočega vnuka ter se obrnile proti čelu, kakor bi hotele izginiti v lobanji. Zatisnili so mu trepalnice z dolgimi vejicami — in Silvester je bil lep in miren kakor mramornat kip...

III.

... Ne morem si kaj, da ne bi na kratko opisal Silvestrovega pogreba, ki sem ga vodil sam tam doli na otoku Singapour. Tekom prvih dnij našega potovanja smo bili pometali dovolj drugih mrtvih v ki-

bolnišnici na bolje. Sprehaja se in govori ter je vse upanje, da okreva.

Kadetje na poučnem potovanju. — Drevi pride v Gorico iz Trsta 31 kadetov tretjega razreda infant. sole. Vodil jih bo častnik. V Gorici ostanejo tri dni.

Umrila je stara ubožica Katarina Hvala v ulici Orzoni, o kateri smo poročali, da se bila smrtno-nevarno opekla.

Izpred sodnje. — Anton Trevisi iz laskega Vidma se nabaja v ječah v Gradiscu radi razžaljenja Veličanstva. Tam pa mu malo ugaja, zato je začel z nova žaliti cesarja in rajnke cesarico, radi česar je bil zopet obtožen žaljenja Velič. Pri obravnavi je dobil 20 mesecev trde ječe s postom vsak mesec. Prva kazen, katero prestaja sedaj v ječi, je bila odmerjena na 14 mesecev ječe.

Istotako je žalil cesarja in cesarico 23 letni Ivan Kosič iz Zadra. Sodnja mu je prisodila 12 mesecev trde ječe s postom vsake 3 mesece.

Požar. — V nedeljo popoldne je pogorel hlev Jos. Hvaliču na Baronovišču st. 110. V hlevu je bil presič in nekaj gospodarskega orodja. Presič je poginil, zgorel je hlev in nekaj orodja. Škode 600 K. Prihitieli so na pomoč ognjegasci iz Gorice.

Velik požar. — V soboto popoldne je gorelo v Romansu pri posestniku Antonu Postirju. Hiša je popolnoma zgorela z mlekarnico vred; le s težavo so rešili hlev in senik. Škode je 10.000 K. Zgorelo je tudi 500 K denarja pa vse knjige mlekarnice. Škoda je krita z zavarovanjem.

Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini, je naslov majhni knjižici, ki jo je spisal tajniški pristav c. kr. kmetijske družbe kranjske gosp. Francisek Štupar ter jo je izdala kmetijska družba kot 3. zvezek „Kmetijske knjižnice“. Knjižica je sicer namenjena v prvi vrsti stalnim družbenim poročevalcem o letini, ki jo dobijo svoječasno brezplačno, a njena vsebina je taka, da mora prav priti vsakemu, ki ne gospodari samo z roko, temveč tudi z glavo. Slovenci nismo do sedaj imeli nobenega spisa, ki bi uadrobno poučeval, kaj se prideluje in kaj se da pridelati na njivah, travnikih itd., zato je ogromna večina naših gospodarjev glede tega tavalna popolnoma v temi, in le težko je bilo dobiti pravih podatkov za sestavo letnega poročila o letini. To je vzrok, da se je družba odločila izdati tak spis, ki bo pa tudi vsakemu umnemu gospodarju prav hodil, če bo hotel narediti preudarek o svojem gospodarjenju in če bo hotel kaj ukreniti za povzdigo svojega pridelovanja. Pisatelj ima kot dober poznavalec naših razmer in kot mnogoleten sestavljalec poročila o letini najboljšo skušnjo, kako je bilo tak spis sestaviti, zato se mora priznati, da je knjižica spisana zelo poljudno, razumljivo in zanimivo in da je najiskrenejšega priporočila vredna. Knjižica se dobiva pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani po 20 h s poštnino vred. Najpripro-

steje se knjižnica naroča s pismom, katere-mu se pridene za 20 h pisemskih znamk.

Pri eksploziji mine v Solkanu je bil nevarno ranjen neki Ivan Borte iz Italije. Mina je eksplodirala prezgodaj. Ranjen je težko na desni roki ter po strani. Pripeljali so ga v Gorico v bolnišnico.

Kolegi krilatnega kolesa, bratje Slovenci! — Bliža se čas dopustov in mnogi izmed vas se podaste na potovanja; izvolite si, kolegi slovenski, tudi našo zlato, slovansko Prago ciljem svojih potov. Češki Vaši kolegi osnovali smo si tu društvo ne le v obrano svojih eksistenčnih ampak tudi svojih narodnih pravic. Društvo naše šteje po kratki dobi svojega dosedanega obstanka že 2000 članov, izdaja svoj samostojen list ter ima 12 podružnic po Češkem in Moravskem. Sedež društva je v naši majki Pragi: Jungmanova tr. č. 2. Pridite kolegi tekom dopusta med nas, da oživite med nami prijateljske in bratske vezi, sprejmemo vas s pravo slovansko gostoljubnostjo in radi vam poudarimo v vsakem oziru na roko, da spoznate krasote naše slovanske Prage. Naznajte nam poprej svoj prihod in prepričate se, kako boste z odprtimi rokami sprejeti od svojih čeških bratov krilatnega kolesa. Na zdar! Na svidenje v Pragi! — Društvo čeških železničnih uradnikov v Pragi.

Listnica. — G. dop. v Gor. — Morda prihodnjic!

Razgled po svetu.

Zadnje vesti s bojišča. — Pri prelazu Motien je bila bitka, v kateri so izgubili, kakor poročajo iz Londona, Rusi 2000 mož, Japonci pa 300. Rusi so naskočili prelaz, močni baje 20.000 mož. Če je le vse res! — Baje so doživeli Japonci nov velik poraz pri Port-Arturju. — Bližu Vladivostoku se je pogreznila baje neka nemška ladja in neka ruska torpedovka. Tudi ljudje so baje poginili.

Poziv slovenskim rodoljubom! — Pripravljali odbor „Dijaska podpornega društva“ v Trstu je razposlal okrožnico, iz katere posnemamo to-le: V zadnjih letih začeli so se tudi primorski Slovani nekoliko živahneje gibati. Kmalu so pa spoznali, da je narodno delo brez dovoljne narodne inteligence skoraj nemogoče. Znanje in gospodarsko blagostanje ste oni dve sredstvi, kateri dandanašnji odločujeta v narodnem tekmovalstvu. Ob sedanjem ustroju naših soj pa je pridobivanje znanja brez denarnih sredstev nemogoče. Ako hočejo torej primorski Slovani uspešno tekmovali s svojimi močnejšimi sosedi, morajo svoji mladini dati za šolanje potrebna sredstva. — To spoznanje je rodilo „Dijasko podporno društvo v Trstu“, katerega pravila je vzelo c. kr. trzasko namestništvo na znanje z odločbo 17. dec. 1903. št. 7559/Res. 03., in katerega namen je, podpirati dijake slovanske narodnosti iz Trsta in tržaške oko-

lice ter Primorskega sploh, kateri se uče na trzaskih srednjih solah in, po močeh društva, tudi take visokošolce, ki so se učili na trzaskih srednjih solah in se zavezujejo službovati po dovršenih študijah na Primorskem. To društvo ima torej nalogo odpraviti občutne nedostatke v naši narodni organizaciji. Z ozirom na njegovo vzvišeno in clovekoljubno nalogo, goji podpisani pripravljalni odbor trdno nado, da ga ne boče razumnega Slovana na Primorskem, ki ne bi pristopil k temu prevažnemu društvu kot član ali kateri bi na drug način ne podpiral namena tega društva. Društveniki se delijo v ustanovnike, kateri plačajo enkrat za vselej K 100.— (ki se jih pa tudi lahko plača v 6 letnih obrokih 20 kron), v redne člane, ki plačujejo 10.— K in v podporne člane, kateri plačujejo 2 kroni letnega doneska. Kakor se vidi, je tudi manj premožnim možno pristopiti k društvu in pripomoči s tem, da se naša mladina povzdigne iz skromnih razmer na visjo socialno stopinjo. Le na ta način pridemo do narodnega osamosvojenja na vsih poljih javnega in narodnega življenja, kar je gotovo težnja vsakega rodoljuba, in zato vabi pripravljalni odbor na mnogostevilen pristop. Ko se zgledi zadostno število členov, skliče odbor ustanovni občni zbor. Odbor se trdno nadeja, da se slovenski rodoljubi mnogostevilno odzovejo temu pozivu, ter da se zavedajo gesla: „Veda je moč!“

Amerikanci pred sodnjo. — Mornarji ameriške eskadre v Trstu so delali, kakor znano, razne nedostojne in druge kaznive reči, slednjic jih je prišla tudi sodnja. 4 so obsodili te dni po 48 ur zapora. Vrhutega bodo kaznovani še od strani poveljnistva mornarice.

Gozdni požar. — V nedeljo pop. je zgorelo za kakih 1500 stir. metrov gozda pri Opčinah. Požar je povzročil najbrže ostanek smodke, vržen iz tramvaja. Zgoreli gozd je občinska last.

Pozneje je gorel gozd ob cesti na Prosek. Zgorelo je gozda 5000 stir. metrov.

Umrljivost v Evropi. — V Evropi umrje povprek na leto 10 do 11 milijonov ljudi, torej 27 na tisoč. Največ jih umrje v prvem letu svojega življenja (250 od 1000). Največ jih umrje v Rusiji (35 od 1000). Tej sledi Ogrska s 30 od 1000. V Avstriji je povprečno 27 od 1000. V Italiji in na Španjskem jih umrje 26 od 1000, v Nemčiji 25. v Franciji 22, v Švici 21, na Angleškem 20, na Švedskem in Norveškem pa le 17 od 1000. Tam umro od novorojencev le 103 od 1000. V tem oziru je Angleška s 145 na drugem mestu. Nato sledi Francija 161, Španjska in Portugalska 180. Italija s 185, Švica s 194. V Nemčiji umre od novorojencev 230 od 1000, v Avstriji 250, na Ruskem pa 300 od 1000. Na Francoskem doseže starost 70 let 44 oseb od 1000, na Norveškem 40, na Švedskem 33, v Italiji 31, v Švici 30, na Angleškem 27, na Nemškem 26, na Španjskem 24, v Avstriji 23, na Ogr-

skem pa 18 od 1000. Srednja starost je 20 do 34 let.

Zakaj niso prognali Tolstoja. — Nemski listi trde, da so istinito nameravali Tolstoja zaradi njegovega članka proti vojski v listu „Times“ prognati v Sibirijo, a da je car Nikolaj dotični predlog ministrstva kratko malo odbil. Po teh vesteh trde dobro poučeni krogi, da je car napisal na predlog ministrstva, da naj se Tolstoja pošlje v prognanstvo, sledeče: „Lev Nikolajevič lahko piše, kar hoče, ne bodem ga motil na večer njegovega življenja. Svobode, ki jo je užival za čas vlade mojega deda in očeta, mu tudi jaz ne bodem kratil.“ Ko je Tolstoj zvedel, da je ministrski svet sklenil njegovo prognanstvo, a car za to ni hotel dati dovoljenja, je rekel: „Nesreca Rusije niso nikdar bili carji, marveč vedno le carjevi svetovalci.“

Deželnozborske volitve na Štajerskem. — Vlada je razpisala deželnozborske volitve na Štajerskem za črtito kurijo na dan 20. septembra t. l. V Gradcu bodo volitve od 8. do 1. ure in od 3. do 6.: v ostalih volilnih okrajih pa od 8. do 11. in od 1. do 3. ure. V splošno kurijo bodo volili osem poslancev.

Samomor dijaka. — Pri Veliki nedelji na Štajerskem je skočil z brzovlaka dijak VII. gimnazijskega razreda, Hebar. Kolesa so mu odtrgala glavo od telesa. Baje je izvršil samomor raditega, ker je bil doma karan.

Velikanski štrajk mesarskih pomočnikov. — V Čikagi v Ameriki so mesarski pomočniki stopili v štrajk. Štrajka kakih 50.000 mesarskih pomočnikov in 25.000 drugih se jim utegne še pridružiti: New-Yorku in drugih krajih zeverne Amerike. S štrajkom hočejo doseči povišanje plačil za kakih 5 stotink na uro. Cene mesa in tudi drugim živilom so že poskočile valed tega štrajka. Če se ta štrajk ne reši kmalu, utegne povzročiti veliko kalamiteto ne le za Ameriko, ampak tudi za Anglijo, ker obe ti deželi pokrivata volik d l svoje potrebačine na mesu ravno iz Čikaga, ki je središče mesarske industrije v severni Ameriki.

Bombe v tržaški „Ginnastiki“. — Pretekli teden je bil za irredentovske življe v Trstu pretresljiv. Policija je izvedla strogo preiskavo v prostorih društva „Vita dei giovani“, kjer je našla mnogo lir (kolajni izkaznice) garibaldinskega odbora (Comitato garibaldino.) Dne 14. t. m. pa so preiskavali prostore društva „Ginnastica“. Policijski komisar Pertot je šel v društvo z večjim številom redarjev. Slugi je naročil, naj pokliče društvenega tajnika Evg. Salvadorja. Ta je prišel, prosil pa, naj počakajo predsednika, ki je odvetnik dr. K. Mrak. Ta je res prišel in pričela je preiskava. Preiskavali so že skoro vse, ne da bi bili kaj našli. Slednjic so šli v prostore, kjer se telovadci slačijo, kjer je zapazil eden redarjev, da v kotu ni zebljev na dveh deskah v podu. Komisar je ukazal vzeti deski iz poda

Imeli so pa tudi opice, ki so zopet po svoje skrbale za zabavo. Nekatere izmed teh živalic so mornarji naravnost ljubili, objemali so jih in pritiskali na svoje trde prsi, in živalice so jih gledale s svojimi ženskimi očmi, pol smešno pol ginljivo.

Ko je udarila ura tri, so prinesli na krov dve platneni vreči, zapečateni z debelimi rdečimi pečati, in Silvestrovo ime je bilo zapisano na njih; to je bilo njegovo imetje, ki se je imelo sedaj javno prodati, — kakor zahteva to postava, kadar kdo umre, — vsa obleka, vse, kar je imel na tem svetu. In mornarji so se radovedno gnjetli krog teh vreč; na krovu bolniške ladje se kaj takega dovolj gosto pripeti, tako da ni to nič izvenrednega. In potem so tudi na tej ladji tako malo poznali Silvestra.

Pretipavali so njegove pletene jopiče, srajce in modro pisane nogavice ter jih kupovali za neznatne cene, dočim so drugi kupci v šali glasno ponujali velike svote.

Prišla je vrsta na majho leseno škatljo, ki je bila za Silvestra tolike vrednosti; cenili so jo na petdeset krajcarjev. Vzeli so bili iz nje pisma in vojno medaljo, da bi poslali to dvojč njegovi družini; toda ostal je še v njej zvezek pesmic, knjiga Konfucija, nit, gumbi in šivanke, ki mu jih je bila dala previdna babica na pot, da bi si včasih kaj popravil in zašil.

Potem sta bili dani na ogled dve majhni budhovi sohi, kateri je vzel Silvester v neki pogodi, da bi ju podaril Marjetici. Držali sta se tako komično, da so se morali mornarji na glas zasmejati, ko so ju ugleдали. Niso se smejali morda zato, ker so bili premalo čuteči, temveč iz gole nepremišljenosti.

Imeli so pa tudi opice, ki so zopet po svoje skrbale za zabavo. Nekatere izmed teh živalic so mornarji naravnost ljubili, objemali so jih in pritiskali na svoje trde prsi, in živalice so jih gledale s svojimi ženskimi očmi, pol smešno pol ginljivo.

Ko je udarila ura tri, so prinesli na krov dve platneni vreči, zapečateni z debelimi rdečimi pečati, in Silvestrovo ime je bilo zapisano na njih; to je bilo njegovo imetje, ki se je imelo sedaj javno prodati, — kakor zahteva to postava, kadar kdo umre, — vsa obleka, vse, kar je imel na tem svetu. In mornarji so se radovedno gnjetli krog teh vreč; na krovu bolniške ladje se kaj takega dovolj gosto pripeti, tako da ni to nič izvenrednega. In potem so tudi na tej ladji tako malo poznali Silvestra.

Pretipavali so njegove pletene jopiče, srajce in modro pisane nogavice ter jih kupovali za neznatne cene, dočim so drugi kupci v šali glasno ponujali velike svote.

Prišla je vrsta na majho leseno škatljo, ki je bila za Silvestra tolike vrednosti; cenili so jo na petdeset krajcarjev. Vzeli so bili iz nje pisma in vojno medaljo, da bi poslali to dvojč njegovi družini; toda ostal je še v njej zvezek pesmic, knjiga Konfucija, nit, gumbi in šivanke, ki mu jih je bila dala previdna babica na pot, da bi si včasih kaj popravil in zašil.

Potem sta bili dani na ogled dve majhni budhovi sohi, kateri je vzel Silvester v neki pogodi, da bi ju podaril Marjetici. Držali sta se tako komično, da so se morali mornarji na glas zasmejati, ko so ju ugleдали. Niso se smejali morda zato, ker so bili premalo čuteči, temveč iz gole nepremišljenosti.

Prišla je vrsta na majho leseno škatljo, ki je bila za Silvestra tolike vrednosti; cenili so jo na petdeset krajcarjev. Vzeli so bili iz nje pisma in vojno medaljo, da bi poslali to dvojč njegovi družini; toda ostal je še v njej zvezek pesmic, knjiga Konfucija, nit, gumbi in šivanke, ki mu jih je bila dala previdna babica na pot, da bi si včasih kaj popravil in zašil.

Potem sta bili dani na ogled dve majhni budhovi sohi, kateri je vzel Silvester v neki pogodi, da bi ju podaril Marjetici. Držali sta se tako komično, da so se morali mornarji na glas zasmejati, ko so ju ugleдали. Niso se smejali morda zato, ker so bili premalo čuteči, temveč iz gole nepremišljenosti.

Prišla je vrsta na majho leseno škatljo, ki je bila za Silvestra tolike vrednosti; cenili so jo na petdeset krajcarjev. Vzeli so bili iz nje pisma in vojno medaljo, da bi poslali to dvojč njegovi družini; toda ostal je še v njej zvezek pesmic, knjiga Konfucija, nit, gumbi in šivanke, ki mu jih je bila dala previdna babica na pot, da bi si včasih kaj popravil in zašil.

(Dalje pride.)

V nastalo luknjo je zlezel policijski agent Karol Titz. Ko je prišel zopet izpod poda, je prinesel s seboj zabojo, na katerem je bila naslikana na vrhu mrtvska glava, na strani pa zapisano s čopičem: Pericolo di morte (Smrt na nevarnost.) V zaboju so našli dve Orsinijevi bombi, skatljivo belega smodnika, 200 kapsul in 35 pistonov na vijak ter malo lasko trobojnico. Bombi sta večji kakor človeška pest ter imata obliki jajca. V vsaki bombi je 10 luknjic za kapsule, na sirjem koncu pa je večja luknja za vsipavanje smodnika in drugih razstrelivih snovi, ki se zapre hermetično z vijakom. Na to so zapечатili prostore, tajnik, predsednik in sluga so morali s policijo, kamor so prenesli tudi zabojo z bombami. Pozneje je policija preiskala stanovanja raznih članov društva, aretirala predsednika in tajnika, slugo ter se 7 oseb. Mraka in Salvadorja so izpustili iz zaporov. Namestništvo je razpusilo obe prej imenovani društvi.

Neki Joz. Sillani pa, ko je izvedel vse te reci o preiskavah v „Ginestiki“, jo je hotel popihati v Italijo. Ali na meji ga je prijela policija ter ga poslala v Trst, kjer so ga zaprli.

Čehi v Trstu. — Čehi, ki so se udeležili vsesokolskega slavlja v Ljubljani, so izleteli tudi v Trst. V ponedeljek pop. se jih pripeljalo tje okoli 1000. Okoli 300 se jih je vrnilo zvečer nazaj proti Ljubljani, okoli 800 pa se jih je peljalo v Benetke na Lloydovih parnikih Apolo, Venus, Aurora. Na pomolu sv. Karola jih je pričakovalo obilo tržaskih Slovencev, ki so jim klicali „Na zdar!“ in „Zvili!“ iz Benetek se vrnejo Čehi drevi v Trst.

Čuden štrajk. — V mestecu Malaga je buknil čuden štrajk. Tam so mojstri in pomočniki v onih delavnicah, v katerih se izdelujejo mrtvske krste, ustavili delo vsled tega, ker jim je naložila vlada nov davek. Zaprli so delavnice in na zaprta vrata prilepili letke z napisom: „Requiescat in pace!“ Mrliče morajo pokopavati sedaj brez krste ter jih po vzročnem običaju zavijajo v rube ali plachte.

Dela za gradnjo nove postaje pri Sv. Andreju so bila oddana trdki Faccanoni, Galimberti in Piani za 132.338 kron. Za to gradnjo je bilo 7 ponudb, najvišja je bila ona trdke Dietz na Dunaju v znesku 358.032 kron. Domača trdka Martelanc je ponudila 153.922 K.

Nova domača tovarna. — Iz Birske Bistrice poročajo, da zgradi tamkaj g. Samsa tovarno za domače lesne izdelke vsake vrste. — Trdka Znidarsič in Valencič (in sicer v večjem obsegu) gradi zopet pred nedavno pogorelo tovarno za lesenine.

V drugi švedski zbornici so predlagali socialistični poslanci uvedbo splošne volilne pravice. Po tem predlogu naj bi imel vsak švedski državljan, ki je dopolnil 21. leto, ki je neomadeževan, ki v zadnjih letih ni užival nobene podpore za revne, volilno pravico; uživanje podpor za časa boleznih ali brezposlenosti ne daje povoda za izgubo volilne pravice. — Stranka socialnih demokratov je razvila veliko agitacijo za splošno volilno pravico, vendar pa je sklenila, da se ne spušča za doseg tega namena v generalno stavko! Kakor znano, je bila lansko leto na Švedskem generalna stavka radi volilne pravice, ki pa je končala brez uspeha.

Civilna lista avstro-ogrškega vladarja. — Sedaj se vrši v ogrski zbornici proračunska razprava o zvišanju civilne liste. Vlada je predložila zakonsko predlogo, naj se avstro-ogrsko državno polovico zviša civilna lista za 2 milijona kron na leto. Enako zakonsko predlogo predloži tudi avstrijsko ministerstvo drž. zboru. Do leta 1872 je znašala civilna lista, t. j. stroški za, dvor 7.300.000 gld. Povodom razstave na Dunaju leta 1872., kamor so bile skoraj vse evropske vladarske hiše poslane svoje zastopnike, kar je prizadelo ogromnih stroškov, se je civilna lista v obeh državah polovical zvišala za 2 milijona goldinarjev. Vsled tega poviska je znašala civilna lista 9.300.000 goldinarjev na leto, pri čemer je ostalo do sedaj.

Anton Čehov umrl. — V petek je umrl nagle smrti sloveči ruski pisatelj Čehov, čegar mnogo povestij je prevedenih tudi na slovenski jezik. Leta 1880. je izdal svoja prva dela, po desetih letih pa bil pristen med najboljših ruskih pisateljev; njegovi proizvodi so preloženi v razne jezike. Njegova največja dela so: „Pripovedka nepoznanega člo-

veka, Ognj, Dvoboj, V bolnisnici, Tri leta itd. Napisal je lepo število krasnih malih povestij in novel. Čehov se je rodil leta 1858. — Čehov je nameraval iti tudi na bojišče v Mandžurijo, da bi tam črpal novih snovi za povesti, ali bolezen ga je zadržala. — Slava mu!

Krügerja pokopljejo po njegovi lastni želji v Transvalu. Angleška vlada je že dovolila, da se prenese truplo Krügerjevo v Transval ter se pokoplje poleg žene pok. Francoski predsednik Loubet je poslal rodbini umrlega Krügerja brzojavko, v kateri izraža svojo žalost na nesrčci, ki jo je zadela ter jo zagotavlja svojega sožalja.

Krüger je bil rojen leta 1825. v Colesbergu na južni točki Afrike. Še otrok je odšel v svojimi starši v Natal, pozneje v Orange, končno v Transval. S svojim 16. letom je bil že častnik ter začel služiti svoji domovini. Predsednik Transvala je bil od leta 1883. dalje. Pod njegovim vladanjem so zgradili prve železnice, skrbel je na sploh za povzdigo domovine ter sklenil z Nemčijo trgovinsko pogodbo. Ko se je vojna nesreča v zadnji vsodepolni vojni začela obračati na stran Angležev, je šel Krüger v Evropo, da pregovori velesile za posredovanje. V Franciji in v Nizozemski so ga sprejeli sicer navduženo, nemški cesar ga pa niti videti ni hotel. Posredovati ni hotel nihče. Krüger je ostal obupan in potrt v Evropi, začel bolehati in slednjic skoro nenadoma umrl. Angleška bi ga imela na vesti, ako bi sploh imela vesti Krüger je ljubil svojo domovino neizmerno, z vso svojo dušo je visel na njej, on je bil pravi uzor domoljuba.

Papež in godba. — Papež hoče uvesti pri svoji gardi godbo. Tako godbo je imel se papež Pij IX. leta 1859. Papež je baje že naročil glasbila. Tako bo malo veselje in poskočnejše v Vatikanu.

Kolera v Perziji. — Iz Teherana poročajo, da se kolera širi jako hitro. Baje umre na dan do 900 ljudi in nikoga ni, ki jih bi pokopal. Evropejci bežijo v hribe.

Umor guvernerja Andrejeva. — V Adžakantu v Rusiji je bil umorjen podguverner Jelisivolpolski na javni ulici. Morilec ga je vstrelil 6 krat v hrbet, potem je zbežal. Morilec je baje neki Armencec.

Kongres pekov kraljevine Hrvatske in Slavonije se bo vršil v Zagrebu dne 10. in 11. avgusta t. l. Na kongresu se bo razpravljalo o pekarski obrti na sploh, zlasti z ozirom na določbe obrtnega zakona, gledé osiguranja obstanka pekarskih obrtnikov, o čelavskem vprašanju, nedeljskem počitku itd.

Vojna med Rusi in Japonci.

O porazu Japoncev

pred Fort Arturjem se razpravlja še vedno po listih. Dasi se trudijo Japonci zakriti ta poraz ter so izdali celo uradno poročilo, da sploh ni bilo nikakega poraza za Japonce, jim tega vendar nihče več ne verjame, marveč so prevladala druga poročila, ki potrjujejo, da je padlo pred Fort Arturjem 11. t. m. ogromno število Japoncev. Rusi so izgubili v tem boju 1000 mož.

Tudi na morju tepeni.

Pa ne le na kopnem, tudi na morju so bili tepeni Japonci. Napadli so Port Artur s kopne in morske strani, in sicer, kakor se poroča, je napadlo trdnjavo z morja združeno Togovo in Kamimurovo brodogojce. Vsa ruska eskadra je odplula na morje in se spustila v boj, pomagale so baterije na obrežju. Ruske torpedovke so potkodovala dve japonski oklopnici. Ruske bombe so potopile štiri krizarke. Japonci so se potem umaknili. Poskodovana je na ruski strani samo krizarica „Novik“. Iz Periza poročajo, da na japonski strani sta trpeli mnogo dve oklopnici. Baje je bil ranjen admiral Togo.

V Tokiju

so delali že velikanske priprave za proslavo padca Port Arturja. Padec je imel biti velik naroden praznik, katerega mora proslavljati vsak Japonec. Ali po zadnjih dogodkih se je veselje za take priprave precej ohladilo, ker Port Artur kar neče pasti, marveč stane Japonce naravnost velikanske žrtve in je vprašanje, če sploh pade.

Kuropatkinova izjava.

Petrograjski dopisnik lista „Figaro“ spominja, da je rekel general Kuropatkin pred svojim odpotovanjem na bojišče: „V prvem mesecu bodo rekli, da sem nedelaven; v drugem, da sem nezmožen; v tretjem mesecu bodo se celo trdili, da sem izdajalec —

kajti sovražnik nas bo večkrat napadil v beg, ne da bi to imelo kaj posledic za končni izid vojne. Toda jaz se ne bom brigal za ljudsko govornico ter se trdno držal svojega sklepa, sele v juliju pričeti z ofenzivo. Tedaj namreč bom imel dovolj vojne moči.“

Razne vesti.

Ojama, japonski vrhovni poveljnik, je sel v glavni stan Kurokija, ki je še vedno bolehen. Armada Kurokijeva šteje 105.000 mož ter ima 226 topov. General Nodzu je prejel iz Daljnega 2 diviziji v ojačenje. Nodzu pa je imel že poprej 80.000 mož in 180 topov. — Japonci so izkrcali v zadnjem času zapadno od Port-Arturja 30.000 mož. — Glavni naskok na Port-Artur pričakujejo v kratkem. — Japonci utrjujejo prelaze pri Tenshinlinu in Modulinu. — Prelaz Kandzjapudza vztočno od Simučena so zasedli Japonci. — 2 ruski diviziji sta zopet odbiti. — Pri prodiranju na Jankam so bili ustavljeni Japonci od generala Samsonova. Izgubili so več 100 mož. — Kuropatkin je baje izjavil, da se ne loti nobene bitke, dokler ne zadobi zadosti topničarstva.

Občni zbor

akademičnega ferijalnega društva „Prosveta“.
(Izvirno poročilo).

V Ljubljani, 18. jul. 1904.

Pred dvema letoma sta se ustanovili na Goriskem akad. fer. društvo „Adrija“, na Štajerskem „Bodočnost“; letos pa sta se ustanovili še „Gorotan“ za Korosko in „Prosveta“, za Kranjsko. Vsa ta društva imajo nalogo, da širijo izobrazbo med ljudstvom, da izvršujejo takozvano podrobno delo med našim narodom, da pa tudi vzbujajo med svojimi člani smisel za tako delo in jih za isto vsposablajo.

Dne 15. t. m. je imela svoj ustanovni občni zbor „Prosveta“ ki šteje okoli 40 članov. S tem občnim zborom se je nekako položil temelj organiziranemu delovanju dijaštva vseh slovenskih pokrajin. Vsako izmed širih imenovanih društev bode delovalo za se v svojem okrožju, ker so v vsaki deželi drugačne razmere; smoter pa je vsem isti. Zaraditega se bodo ta društva med seboj podpirala v vsakem oziru. Čeh g. Dvořák je v svojem predavanju na tem občnem zboru povdarjal, da se pri drobnem delu med narodom, pri izobraževanju istega ne more delovati v mejah ene stranke. Stranke imajo svoje programe in iste morajo delovati v mejah teh programov; dočim se morajo pri izvrševanju nalog, kakorsne so si stavila slov. ferijalna akad. društva, proučevali razmere in značaj ljudstva tam, kjer se nastopa. Ako hočemo imeti vseh, podajati moramo ljudstvu to, kar mu najbolj prija in potem tega dosega namen. Moramo iti med narod ne kot strankarji, ampak kot nositelji luči. Isto je povdarjal tudi Poljak g. Grabowski in nekateri člani „Prosvete“. Čeh g. Dvořák je obrazložil delovanje češkega dijaštva med češkimi narodom. Češko dijaštvo je v času, ko je češki narod živel še pod vsom nemškega gospodstva, ko je se čutil, kakor da je Nemeec več od Čeha, ko se je smatral češki jezik se inferijornim, hodilo med narod, prirejevalo zabavne večere s predavanji, v katerih je navdusevalo češko ljudstvo za ljubezen do rodne zemlje in rodne jezika. — Prirejalo je narodne slavnosti, koncerte in predstave ter po istih povzdigovalo narodni ponos in samozavest. Pozneje pa je pričelo češko dijaštvo z ustanovljanjem knjižnic, s predavanji merečimi na izobrazbo češkega ljudstva ter je poskusilo tudi z delovanjem v socialnem pogledu. Češko dijaštvo je doseglo krasnih uspehov. Danes se deluje češko dijaštvo v isti smeri. Danes pa ima tudi skoro vsako društvo, ki deluje za obrambo češke narodnosti, svoj akademski odbor, ki deluje v vsakem takem društvu z uspehom. Med Poljaki, kakor je obrazložil g. Grabowski, deluje dijaštvo po-zrtvovalno v društvih, ki imajo namen, ustanovljati šole, čitalnice in knjižnice; ter v društvih, ki skrbé za poljudna predavanja. Iz obeh predavanj si more slovensko dijaštvo črpati lepih nauk za svoje delovanje. G. dr. Ravnihar, ki je predaval v Sokolstvu, je vabil slovensko dijaštvo v kroge Sokolstva. Naš narod ima nebroj sovragov, in prva naloga vsakega slovenskega politika mora biti, da zbira vojsko proti tem sovragom. Sokolska ideja hoče, da postane naša domovina srečna, da bodi naš narod močan, velik in

bogat, in da ga venca kraljeva krona. Ako pa hočemo to doseči, mora biti vsak član naroda močan na duhu in krepak na telesu. Delovati se mora torej na to, da bo ves narod v krogu Sokolstva, da bo močan na duhu in krepak na telesu. Tu čaka slovenskega dijakova važna naloga in lep kos pozitivnega dela. Predavanje g. dr. Ravniharja prinese prihodnja st. „Omladine“ in le želeti bi bilo, da je ponatisnejo slovenski listi.

K načrtu delovanja „Prosvete“, po katerem delujejo oz. bodo delovala tudi ostala ferijalna društva, naj omenimo sledeče: Društvo si nabavi potrebno strokovno literaturo poljudnega dela, da se člani vsposobijo za to delo. Da dobi društvo natanten pregled o razmerah slovenskega ljudstva, kar mora biti prva naloga, ako se hoče kaj doseči, zaprične z narodno statistiko v zvezi z drugimi ferijalnimi društvi. Ta naloga je jako težka, ter se ne bode dala izvršiti v enem ali dveh letih. Je pa ta naloga jako hvaležna, ker je po izvršitvi isto drugo delo nepri-merno olajšano. Nadalje se je sklenil uvesti vseslovenski narodni kolek. Ta stvar je že izvršena. Kako se misli ta narodni kolek uporabiti in razširiti, se v kratkem v posebnem oklicu obrazloži. Vršile se bodo tudi predpriprave za sistematična predavanja med ljudstvom. Predavanja se ne udovaejlo tako hitro. Treba je stopiti v stike z ljudstvom, da isto spozna dijaštvo in da dobi potrebno zaupanje do dijaštva. Treba je pa tudi proučiti razmere, da se ve ljudstvu podati ono, kar ga bo zanimalo najbolj. Zbirala bodo akad. fer. društva tudi knjige za ljudske bodisi stalne ali pa potujoče knjižnice, zbirali se bodo stari narodni in gospodarski listi, ter isti razširjevali med ljudstvo. Izventega pa se bodo prirejale tudi veselice, zabave in predstave v krajih, kjer se bodo to videlo potrebno.

Kakor se vidi iz tega, so si društvo „Prosveta“ in 2 njim tudi druga akad. fer. društva stavila veliko nalogo. V koliko so tej nalogi kos, pokažejo v bližnji prihodnosti. Ferijalna akademična društva s takim delokrogom so za nes nekaj novega. Od domačih strank se vsprejemajo ta društva nekam čudno. Društva niso politična ter se vsled tega ne priznavajo k eni ali drugi politični stranki. Velika večina članov, ki stojé v teh ferijalnih društvih, sicer pripada „narodno radikalni“ struji med slov. dijaštvom, o kateri se je po slov. časopisih tuintam že govorilo, in katero se je tuintam tudi že uvrstilo med klerikalce; a političnega programa ta društva nimajo, ker ga ne rabijo. Vsak slovenski politik pa lahko uvidi, da se dijaštvo, ki deluje v smeri, ki so si ga stavila akad. fer. društva, ki torej delujejo za povzdigo naroda slovenskega, ne more pristevati med ljudi, ki vse svoje dejanje in nehanje urejajo tako, da bi nase ljudstvo čimdalje bolj potisnili v nevrednost.

Vsak Slovenec mora uvideti, da se le z izobrazbo mas pridemo do tega, da se bodo iste otresle vplivov, ki danes zamorijo v njih vse, kar je zdravega, in kar bi dišalo po napredku. Zaraditega bi morali vsi oni faktorji, katerim leži na srcu dobrobit naroda, podpirati akademsko mladino pri njenem delovanju.

In to naj se zgodi čimprej, da bodo ta društva rasla in cvetela.

Naznanilo.

Usojam si naznanjati slav. občinstvu, da sem

preselil svojo delavnico
iz ulice Vetturini št. 3.

v ulico
pod Kapelo št. 10.

Tim potom se priporočam cenj. občinstvu v nadaljno blagohotno naklonjenost.

Andr. Rojic,
krojaški mojster.

